

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Vidéken és Léván házhöz küldve:

Egy évre . . . . . 5 frt — kr.
 Hat óra . . . . . 2 frt 50 kr.
 Három óra . . . . . 1 frt 25 kr.
 Előfizetési pénsek postautalvánnyal küldhetők.
 Egyes számok 12 kr. árral kaphatók
 a kiadóhivatalban.

BARS.

HIRDETÉSEK

Négyhasábos petit-sor egyszeri kiadásért 7 kr.
 kétszeriért 6 kr., többszoriért 5 kr. fizetendő.
 Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 30 krajczár.

A nyiltérben:
 minden négyhasábos garmond sor díja 15 kr.

Vélünk összekötésben levő hirdető-irodák, elő-
 fizetők, vagy a gyakori hirdetőket tetemes díj
 kedvezményben részesülnek.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TÁRSADALMI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A kéziratok a szerkesztőséghez: (Zöldkert-utca 34. sz.) küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HOLLÓ SÁNDOR.

Megjelen: hetenként egyszer.

— vasárnap reggel. —

A hirdetéseket, előfizetéseket s a reklamációkat a kladóhivatalba

(Takarék- és Hitelintézet épület) kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI ÉS TÁRSA.

Az iparosok érdekei.

Tíz éve lesz, hogy életbe lépett az új ipartörvény, melynek célja az iparosok érdekeit a tulságosan szabad szellemben alkotott 1872. évi VIII.-ik törvényezikk s a korábbi időben divott, az ipar gyakorlatát tulságosan korlátozó czéhrendszer közötti differenciák kiegyenlítése által előmozdítani; mégis azt kell látnunk, hogy iparosaink ezen, tisztán a hazai viszonyokhoz alkalmazott törvény intenczióival nagyon nehezen barátkoznak meg.

Különösen két dolgon akadnak fenn, melyek úgy külön-külön, mint együttvéve is az iparos életére, tevékenységi körére nagy befolyással vannak. Egyik: a valamely ipar gyakorlatánál megkívánható képzettség igazolása; a másik: az iparosok önkormányzati jogainak biztosítása, a testületi együttműködést elősegítő ipartestületi intézmény létesítése.

Az iparosok ezen jogos kívánalmainak orvoslását czélzó ama mozgalom, a melyet Nyiregyháza városának ipartestülete országsszerte megindított.

A nevezett ipartestület ugyanis hét pontba foglalván az iparosok sérelmeit, az országgyűléshez felterjesztendő emlékiratban ezen pontok alapján kérelmezi az 1872. évi VIII., illetőleg az 1884. évi XVII. t.-cz. módosítását.

A nyiregyházai ipartestület azon kérelemmel küldötte meg az emlékiratot Lévára, hogy a mi iparosaink is tegyék magukévé az abban foglaltakat és ők is hasonló kérelemmel járuljanak a képviselőházhoz.

Városunk iparossága, — a mely tudvalevőleg még ma is társulatokban elszórtan s így oldott kéve módjára, egymástól kisebb-nagyobb töredékekben elszigetelve él Léván, mert a sok üdvös kísérlet dacára még eddig sem alakult testületté, — e napokban élénk, mondhatjuk zajos ülésben tárgyalta az

emlékiratot. De már a pontozatok el-sejénél megakadt a tárgyalás, mert a jelen voltak egy része hallani sem akart a testületté való alakulástól s ezért a gyűlés — a higgadtabbak komoly és meggyőző érvelése dacára — csak azon határozattal oszlott szét, hogy az emlékirat tanulmányozás és megvitatás czéljából az egyes ipartársulatoknak adassék ki.

Nem szándékunk ez alkalommal a memorandumban foglalt pontokkal foglalkozni; csupán városunk azon iparosainak magatartásához és merevségéhez van néhány komoly szavunk, a kik a testületté alakulásnak oly esküdt el-lenségei.

Az iparos egymagában nagyon tehetetlen. A kézműiparosok művelődési fokának és önértetének, nem ritkán anyagi erejének emelése. érdekeinek hatékonyabb képviselése csak az ipartestület alakítása által érhető el. Igazolják ezt az ország területén több helyen létesített testületek, melyek általában mind megfeleltek a hozzájuk fűzött várakozásnak. Ezen önkormányzati testületek a felhozottakon kívül azon előny-nyel is bírnak, hogy az iparhatóságoktól igen sok tekintetben függetlenítik az iparosokat; a tanonczok szerződtetése és felszabadítása, a segéd-munkások nyilvántartása, a munkaadó és munkás közötti viszony rendezése is mind önkormányzati uton történhetik.

Mi az oka tehát mégis annak, hogy a vidéki nagyobb központokon is annyira idegenkednek az iparcsoportok a testületté való alakulástól?

Talán féltik a régi társulás útján gyűjtött vagyonukat, avagy az erők tömörülésének horderejét kevesebbre becsülik az alakulás jelentéktelen költségénél?

Hiszen az ipartestületté alakulás esetén is az egyes iparágak és iparcsoportok saját szakérdekeik előmozdítására az ipartársulatokban gyűjtött va-

gyonukat önállóan kezelhetik, mert a törvény megengedi, hogy az iparcsoportok érdekeik képviselésére az ipartestületben szakosztályok alakuljanak, melyek az egész testület támogatásával céljaikat sokkal könnyebben érhetik el.

A közgazdasági és társadalmi fontossággal bíró ipartestületek alakítása annál inkább érdekében áll az iparosoknak, mert a segéd munkások részére a törvény által elrendelt segélypénztárakat — a mennyiben az ipartestület összes tagjainál alkalmazásban levő munkások száma 200-nál többet tesz ki, a mely szám Léván hihetőleg már meg is van — az ipartestület maga állíthatja fel, a tagok fel levén mentve ama kényszer alól, hogy más betegsé-gelelyező pénztárba tartozzanak belépni.

Ezáltal is újabb tér nyílik az ipartestületi tagoknak ügyeiket önkormányzati-tilag, egyesületi uton intézni.

Ezekben tártuk fel röviden azon előnyöket, a melyeket az ipartestület tagjainak nyújt.

Rajta hát, tette fel! Iparosaink vitális érdekei megkövetelik, hogy a korral haladva, megalakítsák az ipartestületet!

Magyarország helyzete 1820—25-ben.

Alkotmányos és függetlenségi mozgalmak az 1820-as években.

A laibachi kongressus¹⁾ Ausztriát bizta

¹⁾ Ez alkalommal a laibachi lyceum igazgatója meghívta Ferencz császárt tanítványai vizsgájára. A császár közönyvel s jellemzőleg így válaszolt: „Nem kem nem tudós, hanem engedelmes jobbágyok kellenek.” Nápolyban a király, a magyar bakáknak, a nyári hő-ségben, fehér vászonszövetű nadrággal kedveskedett, melyet ezek kék posztó nadrágjukra huztak föl annak kímélése végett. Vitézeink, a francia és olasz hábo-rukából, kivált a kik mint foglyok huzamosabban ki-maradtak, sok nyelvismerettel és tapasztalataikról mesés nagytapasztalattal tértek haza. — Az oiaszoknak 1831-ben Ausztria ellen ismételt támadásában, az utóbb francia császárrá lett III. Napoleon is részt vett, de megmenekült; ellenben bátyját Lajost, Piemontban egy kisebb összecsapásnál Palásti János közhuszár agyonvágta.

hallgatott, dacára a rengeteg hőségnak; még lélegzetünket is visszafojtottuk, hogy minden érzékünkkel felfoghassuk az ígét.

Jelmez Jászai nem viselt, mint a szinpadon; az az ideális keret sem volt körülötte, melyet a magasabb pedestal és a mellékszereplők satiozása biztosítanak a fő szerepvivőnek. Egyszerű, sötétes ostély ruhában szavalt Kiss Józsefnek Jehováját, megfelelő arc kifejezéssel; ez illett legjobban a költemény tragikus hangulatához. Szíve szivéből beszélt azon a szép magyar nyelven, a minőt még magyar asszony ajkáról nem hallottunk soha. Nem mozdított el ott szavaltából csak egy szó is; kár is lett volna érte, mind drága gyöngy volt az és Jászai minden szót mondatbeli értéke szerint kellő súlylyal és hangnyomattal plastikai'ag tudott érvényre emelni, elő-terbe hozni, megértetni.

Ezt már betanulni nem lehet; avagy kitől tanulhatta volna ő, ha csak saját lel-kének gazdag kincstárából nem merít? Szavaltára, éreztük, a teremés ihlete volt rányomva szüz tisztaságával, utánozhatatlan eredetiségével! Kár, hogy a nyomott te-rem távolról sem volt egyensúlyban a szavaltó hangjának impozáns arányaival.

Az előadott költeménycsoportot Jászai műértő tudatossággal választotta össze. Jehova figyelemreméltó poezis. Tárgya korsze-rűen van költve, nem mondhatnám, hogy minden hatásadás nélkül kidolgozva. Annyi áll, hogy előadásra az óvilág keleti eszméi, főleg a biblia kenetes gondolatai,

meg a nápolyi és piemonti, — a veronai pedig a francziát, a spanyol mozgalmak le-verésével. Az ausztriai hadak elől, Frimont alatt, a jóval számos nápolyiak szétfutottak, a piemontiak Novaránál szétverettek.

A spanyol alkotmányosdi párt, az elő-nyomuló francziák elől, a Pyrenéktől Ca-dixig hátrált, magával hurczolva kezestül a királyt, VII. Ferdinándot, s midőn a fran-cziák már Cadix megostromlásához fogná-nak, a királyt maguk a spanyolok küldék az ellentáborba, hogy részükre bocsánatot eszközöljön. Eképpen Nápolyban, Piemontban és a spanyoloknál, a mozgalom lecsillapít-tatván, a királyok teljhatalma visszaállítá-ték. A spanyoloknál VII. Ferdinánd, a ki-rályságot öcsese Don Carlos ellen, saját leánya Izabella számára biztosítandó, a kor-tes országgyűlést 1830-ban hívta össze. Nápoly s Piemontban az egész Itália egye-sítését czélzó mozgalmak több ízben, 1831. majd 1848-ban siker nélkül, 1860, 66 és 70-ben pedig teljes sikerrel eredményre jutottak.

Portugálban, az ifjabb királyi Dom Miguel, 1823-ban katonáival nyomta el az alkotmányos mozgalom, de miután önkény-nyel gyakorló a királyi hatalmat, tíz év mulva elüzeték, és bátyja Dom Pedro volt brazilai császár leányát, Máriát ülteté trónra az alkotmányos párt, az angolok segélyével.

A török birodalomban egyszerre a Peloponnesusban és Oláhországban ütö ki a görög ifjak szövetekezete a szabadság zászlaját, 1821-ben. Emitt a törökök Rim-niknél egy csapással elfojták a lázadást. Ypsylanti, a fölkelők vezére, Erdélybe menekült, honnan Munkácsra, majd Theresienstadba vitették fogságra, s kevéssel kiszabadulása után meghalt 1828-ban. Peloponnesusban évekig tartott, német, angol, francia philhellenek segélyével a fölkelés, melyet a szultán II. Mahmud azzal is szí-tott, hogy 1821. husvét napján, az öreg Gergely konstantinápolyi patriárkát lefe-jezteté s karóra tüzött fejét napokon át palotája elé állíttatá. A szövetséges hatal-mak hajóhada, élén az angolokkal, a török-

nagyon hálásak. Jehovának széles, komor háttere van; alapgondolata nem ingatag göm-bölyű, hanem négyzetes körö van az erő-sen bázisra. Epizodjai kerekdeden mind egy csomópontba futnak össze, világos és átlátszó. Azon a mesgén áll Kiss József Jehovája, hol az ujkor haladása, vagy mond-juk tévedése, büne szakít a régi felfogással. Dikezőja határozott költői talentumra vall, mely nem ephemer művekben csillogtatja tehetségét.

A zsidóköltészet mint az ókorban, ugy most is nélkülözi az eposzt és drámát, pe-dig izraelnek nagy multja mellett alkalmas személyei is volnának az epos nagyvonású hősi szerepeire. De a szigoru Jehova-kul-tusz elütőleg az indogermán nép könnyeb-ben mozgó vallásos nézeteitől, nem emelte az egyént önállóságra, örökös gyermek, szolgálta maradt a Jehova-kultusz vasvesszeje alatt. A mózesi törvény a szigoru egyiptusi törvények alapján ad, nem engedte kifej-lődni a költészetnek azt a naiv fajtát, me-lyet a sanskrit népnél, a görögök és ger-manoknál annyira csodálunk, a hol a köl-tői phantasia felsőbb lényeket teremt, kik belevegyülnek az emberek ügyeibe és a fohós életét irányítják. Mindezt, mondom, tiltja az ó törvényben a kizárólagosság szelleme, mely nyomasztó súlylyal neheze-dik az alattvalókra, korlátokat vet az al-kotó képzelemnek, a metaphorának, allé-gorának.

Drámája meg a zsidó költészetnek épen nincs, a dráma egyes felvonásait az élet

TÁRCSA.

Jászai Léván.

Mióta a tudomány demokratikussá vált, mind nagyobb szerepe és jelentősége van a hírlapirodalomnak, vagy inkább megfordítva, a hírlapirodalom, ez az ujkori nagy reformator, ez az elsőrangú nagy hatalmasság, terelte demokratikus irányba a tudományt.

Magyarázza meg ez a körülmény jog-sultságát azon eszmék és érzelmek rövid nyilvánításának e helyen, a melyeket Jászai Mari asszony jul. 11-ki lévai szereplé-sére vonatkozólag²⁾ elmondó vagyok.

Az állva szavalt beszéd vagy költe-mény mindig hatásosabb; több benne az élet, az erő. Ha ülő helyzetben szavalunk, a lábak, a mozgásnak fő faktora, cseké-lyebb tényezőként szerepelnek a kívánt összhataásra, összbenyomásra.

Voltak ugyan az ó-görögöknél is ülő szobrok, mint pl. Ares hadistené, s maga az olympiai Zeus a királyi hatalom prototypje, trónon ülve fogadta Görögország hódolatát, imádását az ó fényes olympiai templomában. De ezek a jelenségek is mind jellemzete-sek, természetüknek megfelelő positiók, többnyire egy előbb lefolyt esemény által vannak indokolva. Ares legalább a harc borzalmai után sziklára nyugasztva pihen-teti fáradt tagjait, a fejedelmi majestas meg épen ülő helyzetével imponál és bájo-sabbat alig lehet képzelni, mint az alvó Ariadne márványszobrát, hol a tagok lágy nyugalma beszél az eleven életéről.

Kassainé Jászai Mari czáfolta meg keddi szereplése alkalmával azt a nehézkes felfo-gást, mely, ha jogerőre emelkednék, gátat vetne a haladásnak. Mintha bizony a szép-nek csak egy berögzött formába kellene lapitva lenni. Ne gondoljuk, hogy Jászainál a költemény hosszu volta vagy épen gyön-geség okozta az újítást. Emlékezzünk csak vissza farszót szerepköreire egy—egy So-phokles-féle tragédiában!

A mult kedden Jászai odaült élénk, mintha csak régi ismerősei, meghittje közé ült volna egy finom szalonban, hol az elő-kező vendég örömmel csüng a ház urnójé-nek ajkain. Elmond, mert megigértte, egy komoran szép élettörténetet telve keserű igazságokkal, csalódásokkal. Előadása olyan hatású mint a keserű orvosság, melyet Tasso szerint édes folyadékban adunk a betegnek, — e sua vita riceve, — és életet nyer általa.

Csak mikor már aranyos szavaival el-büvölt, megigértte lelkünket: emelkedett fel hirtelen méltóságteljes önértettel, hogy éreztesse velünk, miszerint az a ke lemesen társalgó urnó mégsem olyan közönséges földi halandó. Magasan áll felettünk művé-szetével, de azért minket szeret, magához emel és Jehovájának megrendítő finalejával örökké emlékezetes nyomot hagy fájó lel-künkben.

Mig szavaltata, ez az ünnepi beszéd, tartott, a hálás közönség, társadalmunk elitje, egy pillanatra sem zavarta meg az ünnepi csendet. A legyezők egyhangú rezgése el-

egyptomi flottát Navarinnál 1827. okt. 20-án megsemmisíté. Majd az orosz hadak Diebics alatt a Balkánon Drinápolyig, Ázsiában a Kaukázuson át, Paskevics alatt, Erivánig hatolván, a londoni konferencia 1830-ban, a görög királyságot, noha szűk határok közt, megalkotá. A szerbek már előbb 1808-ban Karagyorgyevics — majd 1815-ben Obrenovics alatt megkezdék a folytatást függetlenségi harcukat, végre 1830-ban a szultán a maga főhatósága alatt fermannal biztosítá Obrenovicsnak és utódinak a fejedelemséget.

E közben az orosz birodalomban is történt az alkotmányosság felé egy sikertelen kísérlet. Már I. Sándor alatt némely fiatal urak a polgári és katonai rendből, kik 1814-15-ben a szövetséges hadakkal Párisban megfordultak, emlegeték, hogy elkelne náluk is alkotmányos kormányforma, felső és alsó házzal. Midőn I. Sándor császár 1825. decz. 1-én, Taganrogban hirtelen meghalt s helyébe nem idősb öccse Konstantin, hanem korábbi szerződés folytán Miklós lépett az uralkodásba: az alkotmánypártiak Konstantint és a konstitutiót éltették (a kiabálásra betanított katonákkal elhittették, hogy a konstitúció Konstantin felesége.) De az új császár az ellenpártot szétrobantá, részeseit Szibériába küldé; a hadsereget pedig a török elleni háborúban foglalkoztatá. — Az újabb keletű nihilisták nyilvános és titkos törekvései, hogy az orosz nemzetet is alkotmányosan kormányozzassák, ismeretesek.

A lipcsei csatában elfoglalt francia ágyukból készített s a csatában részt vettek közt kiosztott kereszttek mindkét oldali föllirata gunynyá vált: „Európa libertati asserta“ — a szabadságba helyezett Európa, — midőn a szabadságért, alkotmányért mozgó népeket a fejedelmek szétrobantá; „Grati princeps et patria“, a hálás fejedelem és hazá, — midőn a kézláb csonka és nyomorékká lett harcosok koldusserege — nálunk Magyarországon előzönlé a falukat és városokat.

(Folyt. köv.)

Barsvármegye közg. bizottságának ülése.

Barsvármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 11-én tartotta ülését Dombay Vilmos alispán elnöke mellett.

A vármegye törvényhatósága által közvetített közigazgatási ágak június havi állapotát feltüntető alispáni jelentés szerint, — a vármegyei pótadók fejében azon oknál fogva, hogy az adózó közönség a múlt hó folyamán tarményei értékesítéséből még alig juthatott jövedelemhez, igen kevés folyt be. — Utadoban 1366 frt 19 kr, betegápo-

lasi pótadoban 494 frt 71 $\frac{1}{2}$ kr. a katonabeszállásolási pótadóra semmi sem folyt be.

Az állategészségügy annyiban szenvedett változást, hogy a sertésorbáncz különösen a verébelyi és lévai járásban lépett fel járványos jelleggel, Csata, Dobóberk-alja, Mellek, Nagymánya, Ujbars és Zeliz községekben. A ragadós tüdőlob újabb esete június folyamán fel nem merült.

Azon községekben azonban, melyekben ezen betegség uralgott és melyekben a szarvasmarha állományok hat havi zár alá helyezettek, a kisajátítási eljárás június folyamán foganatosítva lett és pedig Kisfalud, Kapronca, Kis-Lócsa, Kunosvágása és Solymos községekben. — Bejelenti az alispán, hogy azon betegség, melyet mult havi jelentésében bejelentett és melyet a lévai járásban alkalmazott hatósági szakértő állatorvos Nagy-Szece községben a szarvasmarha közt megállapított, bujakkórnak jelzett, a földmívelési miniszterium által rühkórnak mondatott ki.

A kir. tanfelügyelő jelentésében kiemeli az ar-maróthi államilag segélyezett polgári leányiskola első s ez idő szerinti egyedüli osztályának zárvisgáját, — melyről megjegyzi, hogy az az intézetnek helyes paedagogiai és didactikai alapon lett vezetését és a tanerőknek ez irányban tanusított buzgalmit igazolta. — Ezen körülményt a tanfelügyelő „biztosítékul“ veszi arra nézve, hogy Ar-Maróth község közönsége nem fogja anyagi áldozat kétségét az iskola létesítése körül megvonni, mi az iskolának állami jelleg mellett leendő végleges szervezését jelentené. — Egyben bejelenti, hogy ezen polgári leányiskolának II-ik osztálya is meg fog nyitni a jövő tanév kezdetével.

Bejelenti még, hogy Ó-Bars és Garam-szent-Benedeken egy-egy óvoda létesítése tárgyában tárgyalt. — Ó-Barson még eddig végleges megállapodás nem jött létre, azonban Szent-Benedek község képviselő testületének jegyzőkönyvi megállapodását bírja az óvoda érdekében felajánlott községi anyagi támogatásra nézve, — melyet rövid időn a kormány elé terjeszteni fog és reményli, hogy ezen fontos hely megfelelő állami óvodát nyerend.

Dr. Brach Ferencz megyei fő orvos jelentésében a közegészségi állapotot kedvezőnek jelzi. — A nyilvántartásban vezetett trachomakórosok száma a gar.-szent-kereszt-i járás 37 meglepett községében június hó végével 457. — Ezek közül tökéletes 239, kistoku 218. — A lévai járásba a mezei munkára érkezett felvidéki munkások közül ez ideig 122 lett megvizsgálva, találtatott köztük 11 trachomás.

A lévai megyei kórházban folyó év első felében ápolva lett 169 beteg. Ezek közül gyógyultan elbocsátott 117, javultan 19, gyógyulatlanul 8, meghalt 4, ápolásban maradt 21. Múlt 21 lett végrehajtvá, névszerint: Csontbontás 2, ujképlet kiirtás 4, sipolyműté 1, mellürcsapolás 1, térdizület csapolás 1, nagyobb falyog kikaparás 3, szürke hályogkivonás 6, szívárvány-hártyaconkolás 1, szaruhártya-szurás 1, szemtéke kivétel 1. Törvénytelen gyermek

megfejtethetlen problémaként áll még mindig előttünk, mint a jövőnek feladata. Jászai ihletett apostolként hirdeti az új evangéliumot, melynek sarkköve a haladás és a győzhetetlen szeretet.

Helyes tapintattal választott másodiknak egy már ismertebb költeményt „Pázmán lovag“-ot. Alkalmunk volt összevetni ezen szavaltát hangversenyeken hallott többé-kevésbbé szintelen kísérletekkel. Míg Jehovában Jászai megrendített drámai erejével, itt a kedves elbeszélő hangolta vidámabb kedvre a zsufolt természet, erre célzott ruhájának vidámabb színe is.

Homeros azt mondja az orvosról, hogy sok emberrel ér fel. Jászaiában a méltóság teljes tragikus temperamentum mellett nagyon megfér a pajkosabb hang csak úgy, mint a könyvet fakasztó mély lyrai érzés. Azért tartotta mindvégig jó hangulatban feszelen humora a közönséget a szavaltásra épen nem könnyű Pázmán lovagban. Jászainál a gondolat, ennek megfelelő testtartás, mimika, gestus, meg az a csodálatos bűvölő szere a hang rhythmikus egyensúlyban tartják egymást.

Ágota kisasszony érzelmeinek több jogosultsága van, mint a szatirikus bevezetésből gondolnók. Egy vén leánynak az ősi jogokhoz való görcsös ragaszkodásában párosulva a nemes szív ifjúkori kedves emlékeivel — olyan karaktert rajzolt elénk Jászai, a melyet szavaltati darabjaink jegyzékéről levonni nem szabad.

A három darabban Jászai a legkülönbébb oldalról tárgytartta izmos tehetségét. Jehova hatalmas drámai erőt, mely-érzésű pathos, Pázmán lovag élénk elbe-

junius hó végével volt 1108, gyógykezelve lett közülök 11. Ezek közül meghalt 3. Panasz hanyag gondozás vagy helytelen ápolás miatt nem lett emelve.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint június hóban befolyt egyenes adóban 11274 frt 87 kr, hadmentességi díjban 98 frt 89 kr. Ezen eredmény a megelőző év hasonlóságával összehasonlítva, az egyenes adónál kisebb 77 frt 40 $\frac{1}{2}$ kr, a hadmentességi díjnál kisebb 72 frt 4 kr. — r. t.

Budapest, 1893. július 13.

— Vízhiány. — Közegészségügyi intézkedések. — A rendőrség statisztikája. — Fővárosi közgyűlés. — Birkózások a Salamonszky czirkuszban és a törvényszék tárgyalási termében. — A „sub auspicio regis“ doktorrá-avatás. —

Megint csak arról kell panaszkodnunk, a mi miatt egy esztendeje is panaszkodtunk, hogy nincs a fővárosnak elegendő ivóvíze. De reméljük a legjobbat és hiszszük, hogy ez az utolsó nyár, a melyben szűkölködnünk kell az ivóvízben, mert a mint erősen igérik az új vízművek augusztusra valószínűleg készen lesznek. De addig is bajos így azt az egy vagy másfél hónapot kihuzni, kivált most, mikor aggasztó hírek jönnek ismét Keletről, s pestisről, koleráról beszélnek. Talpon kell lenniük tehát, s meg kell tenni az óvintézkedéseket. Tisztaságot kell tartani mindenben, s nagy ügyet kell vetni az ivóvíz és élelmiszerek romlatlanságára. A belügyminiszter és főkapitány intézkedtek már e tekintetben, elrendeltetett a börtönök, fogházak, a főváros utcái- és terének tisztántartása, az élelmiszerek, különösen a hus megvizsgálása, mert a közegészségügy elsőrendű követelménye, hogy a mit magunkhoz veszünk, az ép és fertőtlenített legyen. Legutóbb a nélkül sem jártak el valami nagy rigorizással abban, hogy az elarusított czikk romlatlan legyen. Csak e léten is több hentesüzletben borsókás húst talált a rendőrség. Ez mindenesetre a közvágóhídnál alkalmazottak hanyagságára vall, míg a rendőrség színvonalát emeli. Hogy különben a budapesti rendőrség mindinkább nagyobb eredményeket ér el, mutatja azt a legújabb előterjesztett statisztika a főváros mult félévi közérkölciségi állapotairól. A büntettek számai nem adják ugyan valami örventetes jelenségét a közbiztonsági állapotok javulásának, a mennyiben pl. a lopások száma rendkívül nagy, de tanuságot szolgáltatnak a rendőrség eredményes működéséről.

Már pedig minél magasabb színvonalon áll a közrendészet, annál inkább biztosított az élet- és vagyonbiztonság s így annál inkább megfelel a társadalom céljának, mely az egyén jólétének előmozdításában áll.

Egy másik főkéllék, mint már említém, a tisztaság, a jó közegészségügy. Kívánatos lenne ennek szempontjából a vásárcsarnokok mielőbbi elkészítése s a jelenleg piaczokul szolgáló terék befásítása. Ezen követelmények különben már a közel jövőben teljesíttetni fognak, ugyanis az épületek lebontását, melyek helyén majd a vásárcsarnokok épülnek, már megkezdették, a terék befásítására vonatkozólag pedig a

szélést, Ágota kisasszony megértetése hamisítatlan lyrai tehetséget kíván.

Milyen irány felé hajlik Jászai művészete, azt nehéz korlátokkal körülírni: az eredetiség a zsenik nemesi oklevele. Jászai nem jár vert uton, távol van a meddő dogmatismustól, mely ha minden művészetben, úgy főképp a léleknek szabadabb mozgásában, az előadás művészetében a tehetségek megfeneklése volna. Előadása ment a modorosságtól, ő saját magának törvénye, a mely ha szűknek, vagy alkalmatlannak bizonyul, előki magától, mielőtt sablonná válhatnék. Nem is lehet ez másképp a léleknek ezerféleképen elágazó nyilvánulásánál, a költészetnél. Ez emberi szellem ebbeli termékei olyan hasonló és különfélék mint a fa levelei, azért nem lehet Jászai művészetének irányát sablonokkal felmérni. Egy mystikus tanulmány ez az asszony, ki minden egyes pontnál szebbnél-szebb fordulatot mutat, mint a kaleidoskop.

De azért Jászainak is van a művészetben credója. Egészen véve neki is a művészet korszerű etikettjéhez kell alkalmazkodnia. De nem tartozik a túlzó naturalistákhoz vagy a Zola-fele fotografiai stílushoz. Jászainak magának van stílje, iskoláját maga teremtette. Mindig realis alapra állva indul ki, emelkedik fel és emel az idealismus, a költészet fénykörébe. Ez az öntudatos concretismus az, a miért a művelt magyar közönség annyira rajong Jászaiért, a miért bámulatba ejti a hideglelkü tudóst. Jászainál nagyobb, eredetibb művészt még nem fogadott kis városunk. A művelt közönség tényleg bizonyította, hogy tudatával bír a nap jelentőségének itt a megye szellemi középpontján!

tegnapi közgyűlésen tétetett újból egy indítvány.

A közgyűlés, mint utolsó a szünet előtt, számos ügyet intézett el. Indítványozták, hogy hagyjon fel a város bőkezűségével a telkek osztogatása körül, mert egyszer majd csak arra ébred föl, hogy a saját céljaira is drága pénzen kell telket vennie.

Salamonszky czirkusz-igazgató egy hippodrom felállíthatását kérte; megengedték. Hadd mulasson a nép. A Salamonszky-czirkuszban tud most annélkül is legjobban mulatni a budapesti közönség. Legutóbb igen érdekes birkózások voltak napirenden. A hősök lóháton mérköztek egymással. De mivel legutóbb egy kis katasztrófa, holmi orrbetörések fordultak elő, a főkapitány a birkózások ezen az ösök bajnoki játékaire emlékeztető alakját egyszer s mindenkorra betiltotta.

Egy sokkal érdekesebb birkózásnak is tanuja lehetett e héten a sportkedvelő közönség. Csak hogy a színpad szokatlan volt egy kissé, a törvényszék egyik tárgyalási terme, Eötvös és Polónyi döngették egymást, hatalmasan a híres Vásonkeőy-perben, a publikum m g igen jól mulatott a két athléta szellemi küzdelmén, az erősebbnek tapsolt és megéljenzte őt. A tárgyalási terem mindig tömve volt, persze ilyen nagy létszámokban nem igen megy a munka. Csak a hol a szükség és sürgőség parancsolja ott folyik szakadatlanul. Így a kormány készülődései a milleniumra, teszem azt csikókat tanítat be, hogy azokat majd bemutathassa, szobrokat készített, képeket festet, melyek a honfoglalás egyes mozzanatait ábrázolják, magyar hajóstársaság létesítését tervezi s. b.

Végül megemlítem, hogy az egyetemen újból be lesz hozva „a sub auspicio regis“ doktorrá-avatás, a mely abban áll, hogy a király képviselője jelenlétében történik a promóció, a ki egy értékes aranygyűrűt ad az újonnan felavatott dokornak, természetesen csak akkor, ha az illető összes, úgy az egyetemi, mint a középiskolai vizsgáit és szigorlatait kitüntetéssel tette le.

Fővárosi levelező.

Különfélék.

— A lévai „nagy-templomra“ adakoztak: Báthy László gyűjtőivén: Tóth István 2 frt, Pelczér István 1 frt 5 kr, Orbecz Károlyné 50 kr, Ujfalussy István 3 frt, Dubniczky István 50 kr, Majláth Imre 5 frt, dr. Laky Mátyás 5 frt, Gyurovszky Katalin 2 frt, Goldbrunner Gyula 2 frt, összesen 21 frt 5 kr. — Brenner Natália gyűjtőivén: N. N. 1 frt, R. A. 1 frt, N. N. 50 kr, győrszigeti irg. növ. 1 frt 50 kr, N. N. 3 frt, a kézi munkák után tisztán befolyt 74 frt, összesen 81 frt. Gyűjtött főösszeg: 1932 frt 57 kr.

— Művész estély Léván. Rég nem látott díszes közönség hallgatta végig kedden este a nagy érdeklődéssel várt Jászai Hilgermann-Polónyi féle művészi előadást, az „Orosz án“-vendéglőnek — mint ezen alkalommal is bebizonyult, kis térfogatu, — „nagy“-termében. — Az előadás napján a déli vonat hozta a művész társaságot, melyet a lévai dalárda kebeléből alakult bizottság

Mind két művésztársa iparkodott tehetségét érvényre emelni. Hilgermann Laura nagy skálával rendelkezik, alba hajló, tömör hangja a felsőbb régiókban is otthon van, pianó igen finomak voltak. Előadását gyöngédség, a szöke sentimentalismus jellemzi, azért tudott olyan mély hatást kelteni a hangra nagy befolyással bíró zsufolt teremben, iszonyu hőségben Mignon szép dalával. Mignon honvágya egy szép léleknek sovárgása Itáliának természeti szépségeiben remek helyei és gazdag műkincsei után. Szép volt a Mozart Bölcso-dal-a, de legdicseretesebb és ránk magyarokra hízogó Hilgermannnak az a buzgó törekvése, hogy daczára német származásának, rövid idő alatt olyan szépen megtanulta és a színpadon is alkalmazza kedves magyar nyelvünket. Vajha a tapsokon kívül hüvösebb teremmel kedveskedhetünk volna a művezetér, melyben részesített!

Cserei József.

Válás után.

A réten lepke száll, a létekn úgy örül,
Viruló nyári kép mosolyg köröskörül;
Kalásztengerbe vész az egész rónáság, —
S kéjfelve élvezi méh csókját a virág. —
A szívet végtelen boldogság tölti el,
A lélek fölrepül, szakít a földivel . . . .
— Bárhogy zeng a madár, bármint mosoly a táj,
Az én szívem zokog, új sebe fájva fáj! . . .

Szíveimből nem lehet, kitépém a nyilat,
Örök keserű a lét, ha törve bent marad.
Örök a fájdó om, mely mostan fészkel ott,
Hol boldogság honolt, hol játszi kedv lakott.
Boldogság? Hisz ha bűm szakgat, dul keblemen;
Ha széjjeltépi is, boldogság az nekem!
Maradjon hát a nyíl, maradjon hát a seb,
Annál kedvesebb nekem, meutől keservesebb!

fogadott a pályaudvaron. Midőn a vonat berobogott, a helybéli zenekar rázendítette a Rákóczy-indulót, majd a küldöttség vezetője: Dr. Hamar Gyula, a dalárda s a város műpartoló közönsége nevében meleg hangu, tartalmas üdvözlő beszédet intézett a művésznőkhöz, kik közül Jászai asszony meglátottan köszöntö meg a nem remélt ovációt. Az ünnepélyes aktus után a társaság, melyhez díszes hölgyközönség is csatlakozott, az „Oroszlán“-vendéglőbe vonult, hol a művésznők elszállásoltattak. Az előadást érdemileg lapunk más helyén méltatjuk, itt csak röviden felemlítjük, hogy a zsufolóság megtelt teremben uralkodott rekkenő hőség dacára a közönség feszült figyelemmel kísérte Jászai előadását, míg Hilgermann Laura bájosan csengő hangjával frenetikus tapsokat aratott. Különösen magyar dalaival ragadta el a közönséget a bécsi születésű művésznő, kinek ajkáról igen kedvesen hangzott a német akcentussal kiejtett magyar szó. — A nagy hőség-től elesigázva, Polonyi zongorajátékát, már csak fáradtan hallgatta a közönség s könnyebbülten emelkedett fel ülőhelyéről, midőn az utolsó akkord elhangzott. — Előadás közben künn megeredt az isten áldása, mely miatt a közönség a termekbe szorult s az ifjak Sándornak talp-csiklandoztató esárdásaitól feltízelve, programon kívül, táncmulatságot rögtönöztek, mely a legvigabb hangulatban egész a hajnali órákig együtt tartotta a közönséget. A művészek, kik ezen előadással a tourné befeljezték, szerdán reggel távoztak körönből.

A honvédtörzstiszti tanfolyam I. és II. csoportja Kerner Pál alezredes vezetése alatt e hó 10-én érkezett Lévára, a hol egy napot töltöttek. A tanfolyam hallgatói csataterék felvétele céljából tőlünk a Garam völgyének vették utjukat, a honnan a Vág-völgybe mennek; a tanulmányut végpontja Vágújhely.

Hymen. Özvegy Reindner Adolfné, született Dióssy Laura urnő kedves leányát, Laura kisasszonyt, e hó 10-én vezette oltárhoz Ohajon, dr. Pruzsinszky János állami főgimn. tanár.

Kinevezés. Besse Dezső, az aranyos-maróthi törvényszék jegyzője, ugyanazon törvényszékhez albiróvá nevezetett ki.

Terepfelvételek. A budapesti m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia tisztképző-tanfolyamának III. éves növendékei, a kik terepfelvételek céljából 10 napig időztek Léván és vidéken, e hó 10-én utaztak el; — az akadémia IV. éves növendékei pedig ugyanaz nap érkeztek hozzánk, hogy e hó 25-ig szintén terepfelvételi munkálatokat teljesítsenek. Az első csoport Léván, a második Bábiban, a harmadik pedig Szántón és Dalmadon van elhelyezve.

Utadó mentesség. A kereskedelmi miniszter egyetértőleg a pénzügyminiszterrel, kijelentette, hogy azon állami tisztviselők, altisztek és szolgák, a kik nem laknak törvényhatósági joggal felruházott városokban, a tisztviselői illetményeket szabályozó 1893. IV. t.-cz. által megállapított utadó-mentességet csakis a f. évi április hó 1-től számítva vehetik igénybe, minthogy a szóban forgó törvény határozmányai csak ezen a napon léptek életbe.

A körmezbányai állami főrealisko-

lánál fennálló Alumneumba az 1893./4. tanévre egy ingyenes és 20 mérsékelt díjat fizető tanuló vétetik fel. Azon tanulók, kik ezen tápintézetbe felvételt hajtanak akár ingyen, akár mérsékelt díj mellett, kötelesek „A körmezbányai Alumneum-egyesület igazgatóságának“ czimzett mult évi iskolai-és szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt, bélyegtelen kérvényeiket legkésőbb f. é. augusztus hó 1-ig Körmezbányára bérmentve beküldeni. Később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek. Az egész évj 70 frnyi díjat fizetők száma kikötve nincs, s jelentkezhettek az iskolai beiratások alkalmával a tápintézet igazgatóságánál. A mérsékelt és teljes díjak fele minden fél év elején, azaz szeptember és február elsején előre fizetendő.

— Az eke használata a hadászat terén. Az eke, mely a béke jelvénye, immár hadi szolgálattételre is berendeltetik. Egy francia lap szerint ugyanis Morin tábornok kísérletet tett az iránt, mily mérvben vehetnék hasznát az eke munkájának az el-sánczolt árkok előkészítésénél. A próba, mint mondják, bevált úgy, hogy a lapáttal dolgozó katona az ekével felszántott területen könnyebben készítheti a végleges mellvédet.

— Megfult munkás. — Ja u k s Adolf újbányai születésű, 19 éves molnárségű, e hó 11-én a lévai uradalmi hengermalomban dara lapátolásával foglalkozott s e közben, raját vigyázatlansága folytán, a dara medence-tölcser nyílásába került s mire az ott dolgozó napszámok egyike észre vette, már akkor a reá ömlött nagy mennyiségű dara közt megfultat.

— Az önkéntesek tisztis rangja. Eddig azok az önkéntesek, a kik a tisztis vizsgát sikeresen letették, hadnagyokká lettek ki-nevezve. Erre nézve azonban most a közös hadügyminiszter egy új tervvel foglalkozik. Mint ugyanis értesülünk, ezután csak tisztis helyettesekké lesznek kinevezve az önkéntesek; hadnagyokká pedig csak akkor léptetik őket elő, ha már önálló polgári állásuk lesz.

— Vizbe fult — F r t u s z Julia, Frtusz János gényepusztai lakos uradalmi béresnek 16 éves leánya, e hó 8-án fürdés közben a Percz-patak mellett levő rétöntöző csatornába a víz alá merült s belefult.

— RÖVID HIREK — A világon összesen 7 millió zsidó van. Ebből 3,400,000 Oroszországban, 1,700,000 pedig Ausztria-Magyarországban él. — **Az új veretű pénz** hamisítása aggodalmat keltett. Pedig igen könnyű megállapítani azt, hogy a nikél pénz valódi-e vagy hamisított. A tiszta nikél ugyanis a mágnés oly erősen vonzza, mint a vasat. — **Londonból** érkező hírek szerint Alexandriában megtalálták Nagy Sándor és Kleopatra sírját. — **Földreges.** Horvátország több pontján július 20-ika óta szakadatlanul reng a föld, bár, szerencsére sokkal kisebb mértékben, semhogy kárt okozna. — **Japán iskolák.** Hogy Japánban a népnevelés mennyire ki van fejlődve, kitűnik abból, hogy a tokiói elemi iskolákat most nem kevesebb, mint 180,000 tanuló (120,000 fiú és 60,000 leány) látogatja. — **Tilalom.** A magyar és osztrák kormányok, mint hírlik, már a legközelebbi napokban elrendelik a takarmánykiviteli tilalmat. A tilalom szé-

re kiterjed. — **LEVELEZÉS.** Jassi, 1893. július hó 5-én. Tekintetes Szerkesztő ur!

A románok irántunk táplált és hazug koholmányok által szított gyűlöletét legjobban illusztrálja a Jassyban megjelenő „Eve nimentul“ 111-ik számának vezércikke, melyet szóra lefordítva itt közlök:

Junius 14. (26.)
Elmult egy év. 1892-iki június 14-e a románizmus történetében emlékezetes nap. Ki ne emlékeznék vissza e napra? — A folytonos üldözések, melyeknek a hegyeken túli testvéreink ki vannak téve, az ember-telen, folyton ismétlődő bosszúművek a magyarok részéről okozták, hogy a szabad románok hosszú türeése elérte határát, — okozták, hogy a szellemek fellázadjanak szemben a vég nélküli jogtalan brutalitásokkal és üldözésekkel a romanizmus ellen. A szellemek lázongása helyet talál következményeiben az ifjúság körében.

Az egye-emi hallgatók, képviselői az ifjúságnak, a jövő éretit társadalmá, szüleihez fellebbeztek, arra buzdítván őket, hogy emeljen szót és engedjen szabad folyást érzelmeinek. És így június 14-ik napján Románia egész fővárosa egy emberként emelkedett föl fényes tüntetést rendezvén, mely alkalommal 20,000 szabad román egész Európa előtt nyilvánította, hogy csak azt akarják, hogy a hegyeken túli testvéreik ne zaklattassanak és ne kizsátoztassanak a magyaroktól. (Sic!)

E mozgalommal egyidejűleg a tüntetések az egész országban vették kezdetüket, Dorohoi-tól Turnu-Severin-ig valamennyi román kimutatta felháborodását és gyűlöletét a régi hunok vad ivadéka, három millió testvérünk leigázói ellenében.
E mozgalom most már elhatott Európa színe elé és a nyugoti sajtó elkezdte sze-

nára, számlára és néhány takarmányövényre fog kiterjedni.

Lapunk mai számában csatolt melléklet a debreczeni kereskedelmi akadémia szervezetét tartalmazza. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

APROSÁGOK.
Czélzás. Csizmadia: Talja azördög, mi lelte ezt az órát! Már egy hete, hogy nem üt. — Jancsi inas: Bizony példát vehetne róla majsztram!
A z Uti költség. A: Mit adsz ha leugrom az első emeletről? B: Megfizetem az uti költségedet

Tanügy.

Iskolai értesítő.*)
A lévai kegyes-tanítórendi főgimnázium értesítője az 1892./93. tanévről.
Az értesítőt dr. Tóth György igazgató-tanár szerkesztette. Terjedelme 108 oldal. Ebből 43 lapra terjed Fekete Fidélnék „A görögök zenéjéről“ szépen megírt s igen érdekes értekezése, a melyben a szerző röviden összefoglalja a görög zene történetét és ennek kapcsán áttér az enaktánitász pedagógiai hatására.

Az értekezés után Pászár Zoltán VI. oszt. tanuló jól sikerült rajzban mutatja be a görög hangszereket. Az intézetben tanított 13 rendes és 6 rendkívüli tanár. Az ifjúságnak van önképző- és zeneköre, a melyek az év folyamán igen élénk tevékenységet fejtenek ki.

Az elmúlt tanévben beiratkozott összesen 241 tanuló. A névét szept. 4-én nyitották meg. A közegészség jó, a tanulók vallás erkölcsi és fegyelmi állapota kedvező volt.

Az ifjúság megünnepelte október 6-át és december 3-án Vörösmarty emléketét; megünnepeltek továbbá a pápa 50 éves jubileumát és a király koronázásának évfordulóját.

Az évről vizsgálatokat június hó 24-én fejezték be. Vizsgálatot tett összesen 231 tanuló; ezek közül jeles eredménnyel 13, névszerint az első osztályból: Hliva Béla, Soós Géza, Szkala Rezső, Visehradszky János; a második osztályból: Grünberger Fülöp, Hirschberger József, Pollák Géza; a harmadik osztályból: Diera Alajos; az ötödik osztályból: Gabala József, Weisz Zsigmond; a hatodik osztályból: Laufer Arthur; a hetedik osztályból: Ehrenstein Samu s a nyolcadik osztályból: Olgyay László.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 21; vizsgálatot tett 21 növendék.

A 241 tanuló közül katolikus volt 131, református 14, evangélikus 23, zsidó 63. — A nyelvre nézve, magyar: 211; német: 8; tót: 14. — Illetőségre nézve, Léva városbeli: 86; bars megyebeli: 64; más megyebeli: 81. — Ösztöndíjas volt összesen: 7.

Rendkívüli tárgyak a tanult: francia nyelv 10; szabadkézi rajzot 11; műéneket 230; a szavaló körnek tagja volt 79 növendék.

A szülők polgári állását tekintve östremelő volt 44, iparos 55, kereskedő 33, tisztviselő 43, katona 1, más értelmiségi 34, szolga 5, tőkésből élő 18.

A jövő iskolai év szept. 3-án kezdődik. Tandij egész évre 24 frt.

*) Tárgyalmas miatt késett.

LEVELEZÉS.

Jassi, 1893. július hó 5-én.
Tekintetes Szerkesztő ur!
A románok irántunk táplált és hazug koholmányok által szított gyűlöletét legjobban illusztrálja a Jassyban megjelenő „Eve nimentul“ 111-ik számának vezércikke, melyet szóra lefordítva itt közlök:

Junius 14. (26.)
Elmult egy év. 1892-iki június 14-e a románizmus történetében emlékezetes nap. Ki ne emlékeznék vissza e napra? — A folytonos üldözések, melyeknek a hegyeken túli testvéreink ki vannak téve, az ember-telen, folyton ismétlődő bosszúművek a magyarok részéről okozták, hogy a szabad románok hosszú türeése elérte határát, — okozták, hogy a szellemek fellázadjanak szemben a vég nélküli jogtalan brutalitásokkal és üldözésekkel a romanizmus ellen. A szellemek lázongása helyet talál következményeiben az ifjúság körében.
Az egye-emi hallgatók, képviselői az ifjúságnak, a jövő éretit társadalmá, szüleihez fellebbeztek, arra buzdítván őket, hogy emeljen szót és engedjen szabad folyást érzelmeinek. És így június 14-ik napján Románia egész fővárosa egy emberként emelkedett föl fényes tüntetést rendezvén, mely alkalommal 20,000 szabad román egész Európa előtt nyilvánította, hogy csak azt akarják, hogy a hegyeken túli testvéreik ne zaklattassanak és ne kizsátoztassanak a magyaroktól. (Sic!)

rencsétlen nővéreink, Transsylvania, sorsával foglalkozni.

Az üldözések csak pillanatra szakadtak félbe. A magyarok tartózkodtak ideig óráig, hogy újból nagyobb dühhel, előre jól megfontolt dühhel kezdjék, mely súlyosabb és fájdalmasabb sujt, amint az ma történik.

Hisz még nem mult esztendeje és ugyanezen vadságok, a román vér utáni szemj, azon óhajukban, hogy testvéreinket megemmisítsék, újból kezdődtek, még vadabb gyűlölettel. A szabadság jóltevő napjának első sugarai, melyek a fellegek közül kilátszani kezdődtek, eltűntek; újból el van fődve a nap a kőd vastag rétegeitől. Nem szükséges testvéreink állását emlékünknben fölleveníteni, ismeri azt minden román, kiknek lelkei a fájdalomtól. 1893-iki június 14-e az üldözések és kegyetlenkedések éppannyi tényeit jegyzi föl, mint 1892-iki június 14-e. Semmi különbség nincs e tekintetben, a szenvedések ugyanazok. A szándékosan elvárta pörök, valamint a román népvézerek üldözötése az utóbbi időben, kézzelfogható bizonyítékai annak, hogy mindenben jogunk volt Európának megmutatni, hogy ennek keletén, most a 19-ik század végén léteznek egy az igaz civilizáció és humanitás iránt nem fogékony faj, mely lábval taposva és elrabolva egy egész nép természetes jogait, feltartóztatja ugyanezek az általános haladást és ennek terjedését.

Ez nyilván bizonyítja, hogy a magyarok declarált ellenségei nyelvünknek és nemzetiségünknek, kik folyton sujtják a jogot és az emberiséget és kik a szabadság legelemibb elveit is semmibe sem veszik. Szemben e rendszeres üldözésekkel nekünk, szabad románoknak, kötelességünk segítséget nyújtani testvéreinknek. Az új küzdelemben, mely nyilvánult, szövetkezzünk velök és a pörben, melyet élesztettek, legyen valamennyi románok része.

Eddig a cikk. Elneveznek bennünket a régi hunok vad ivadékaiknak, fajnak, mely a civilizáció és humanitás iránt nem fogékony, brutálisnak, kegyetlen, román vért szomjazónak stb. stb. s mindezt minden igaz ok nélkül. Vadak, barbárok, műveletlenek és embertelenek vagyunk, csak azért, mert némely henczegő, kapzszakodó oláh-agitator honarólú tetteit a legyenyebb büntetéssel sujtja az államhatalom, a miért a magyar állam a testén élőködő és életre-jét aláadó parasitákat tovább tünni nem hajlandó többé. S most minek nevezzük a szabad, művelt, humanus románok eljárását a zsidókkal szemben, mely nem pusztá koholmány, hanem szomorú valóság? Mily epithetonokat érdemelnek a szabad azaz romániai románok (mert hisz a mieink sem rabok), ha a magyarok ily gunyvevekkel illetetnek? Mert 300 ezer zsidó lakosa van Romániának, kiket talán mindössze 300, mond háromszáz kivételével, idegeneknek és vogelfrei-nak nyilvánít kiknek falun lakni, hivatalt viselni, földet vásárolni, sőt dohánytörsdét tartani sem szabad, kiknek gyermekeit az állam iskoláiban csak föltételesen, ha számukra hely van, veszik föl s ekkor is csak tandij fizetése mellett, kiknek azonban adót fizetni és katonáskodni kötelességévé tétetik, kiket végre minden pör nélkül száműznek az országból, mint ahogy néhány hét előtt három zsidó újságíróval történt. Ilyen-e helyzete a magyarországi oláhoknak is? Nem. Mi tiszteljük, becsüljük a jó hazafit, annak nyelvét, gondolkodását és természetes valamint politikai jogait, bármely nemzetiséghez vagy felekezethez tartozzék is; de mondhatjuk-e ezt a civilizált, szabadelví románokról? Az ember valóban nem tudja, boszankodjék-e, vagy szárnalmas mosolylyal fogadják-e az oláhok e durva, hazug kifakadásait?!

Dux Ármin.
Lévai piaci árak.
Rovatvezető: Kónya József városkapitány.
Buza: m.-mázsánként 6 frt 80 kr, 7 frt. — Két szoros 5 frt 20 kr. 5 frt 40 kr. Rozs 5 frt. 40 kr. 5 frt 60 kr. Arpa 5 frt — kr. 5 frt 60 Kukoricza 5 frt 50 kr 5 frt 70 kr. Bab 4 frt — kr. 4 frt 50 kr. Zab 7 frt 50 kr. 7 frt 70 kr. Lencse 6 frt 50 kr. 7 frt — kr. Kúles 4 frt — kr. 4 frt 50 kr.

Nyilttér.

I.
Henneberg G. (cs. kir. udvariszállító) selyemgyára Zürichben, privátmegrendelőkné közvetlenül szállit: fekete, fehér és színes selyemszöveteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig póstabér és vámentesen, sima, csokos, koczkázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svajczba czüszett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

II.

Lakás.
4—5 szobából, konyha, padlás, pincze s egyéb mellékhelyiségből álló lakás azonnali esetleg október 1-től haszonbérbevetelre kerestetik.

Ajánlatokat e lap kiadóhivatala közvetít.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 3 krba kerül; bélyegdíjban — a lakás megjelölése mellett — fizetendő minden egyszeri beiktatásért 37 kr.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetésekre bővebb felvilágosítást Nyitrai és társa kiadóház ad, ki leveléből tudakozódásra postabélyeg beküldése mellett azonnal válaszol.

Baltaczimet, biborherét, ősziborsót, téli bükkönyt, fehér mustárt
legmagasabb áron vásárol
MAUTHNER ÖDÖN
magkereskedése Budapest. (Andrássy-ut 23. sz.)

A legelső díjakkal kitüntetett
mezőgazdasági-cséplőgépek, kézi és járgányhajtásra tisztítórosták.

Trieurök, szecs kavágók és burgonyavágógépek gáyri áron kaphatók

Kern Testvéreknél Léván. 10-5

Schneider és Társa, Bécs.

Fő tizlet:
V/2, Hundsthurmerstrasse 141.

Városi raktár:
1., Herrengasse 10.

Csak akkor valódi ha minden doboz az itt látható védjeggyel bír.

Mosható
takarék-padió-fénymáz
legjobb és legolcsóbb beeresztő-szer parkettek puha és fénymázaz padlók számára.

E máz gyorsan szárad és **kefélés nélkül** is szép tartós fénnyel bír.

6 különböző színben kapható: szintelenül világossárga, sárga, sötétsárga, vörösbarna és diófa színekben.

Egy doboz ára 1 frt. 60 kr., 85 kr., és 45 kr

Szabadalmazott felkefelő viasz

(fehér és sárga)

nagyon könnyen a keféhez tapad és nagymérvben megkönnyíti a felkefelést, a vele felkefelést padló jobban ellentáll a nedvességnek és pornak.

Egy darab ára 20 kr.

Raktárak:

Léván, **Kern Testvéreknél**, Nyitra, **Prochaska Gusztávnál**, Esztergomban, **Leitgeb Jánosnál** és **Jedliczka Rudolfnál**, Budapesten, **Neruda Nándornál**.

Csak akkor valódi ha minden darab a fenti védjeggyel bír.

PSERHOFER J.-féle

gyógyszertár

BÉCSBEN I., KER., SINGERSTRASSE 15. sz. a. „zum goldenen Reichsapfel.“

Vértisztító labdacsook,

ezelőtt általános labdacsook neve alatt ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacsook csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna. Évtizedek óta ezen labdacsook általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszserűl készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacsook háziszserűl ajánlataknak és ajánlataknak minden oly bajok, nál, melyek a rosz emésztésből és székrekedésből erednek: mint epe-zavarok, májbajok, kólika, vértululások, aranyér, béltelenség s hasonló betegségeknek. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak vérszegénység s az abból eredő bajoknál is: így sápkórúál, idegességből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacsook oly könnyen hatnak, hogy a legesekélyebb fájdalemat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül bevehetők.

A számtalan hálaíratból, melyet e labdacsook fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségeik után egészségük visszanyerése folytán hozzánk intéztek, ezen helyen csakis néhányat említünk azon megjegyzéssel, hogy mindenki, aki ezen labdacsokat egyszer használta, meg vagyunk győződve, hogy azokat tovább fogja ajánlani.

Schlierback, 1888. október 22-én.

Tekintetes ur!

Alulirt kéri, hogy felete hasznos és kitűnő vértisztító labdacsoiból ismét 4 csomagot küldeni sziveskedjék. Neureiter Ignác, orvos.

Hrasch, Flödnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.

Tekintetes ur!

Isten akaratára volt, hogy az Ön labdacsoi kezeim közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom: Én gyermekágyban meghültem olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék ha az Ön csodálatraméltó labdacsoi engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg Önt ezért ezerszer. Nagy bizalmam van, hogy ezen labdacsook engem is tökéletesen kifognak gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segít sőt szolgálta. Knížecz Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mélyen tisztelt ur!

A legforróbb köszönetemet mondom ezennel Önnek 60 éves nagynéném nevében. Az illető 5 éven éven át szenvedett gyomorhurutban és vízkór-ságban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondták, midőn véletlenül egy dobozt kaptam az Ön kitűnő vértisztító labdacsoiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult. Legfőbb tisztelettel. Weinczettel Josefa.

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1889. márcz. 27-én.

Tekintetes ur!

Alulirt ismételtén kér 4 csomagot az Ön valóban hasznos és kitűnő labdacsoiból. El nem mulaszthatom legnagyobb elismerésemel kifejezni eze labdacsook értéke felett és azok, a hol csak alkalmam nyílik, a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszésszerinti használására Önt ezennel felhatalmazom. Teljes tisztelettel. Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, Szilécia 1888. okt. 8. T. ur!

Felkérem, miszerint az Ön vértisztító labdacsoiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék. Csakis az Ön csodálatos labdacsoinak köszönhetem, hogy egy gyomorhajótól, mely engem öt éven át gyötört, megszabadultam. Ezen labdacsook nálam sohasem fognak kifogni, s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem vagyok tisztelettel. Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacsook csakis a Pserhofer J.-féle, az „arany birodalmi almához“ címzett gyógyszerárban, Bécsben I., Singerstrasse 15. sz. a. készítettnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacsoot tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmazatik, 1 frt 05 krba kerül; bérmentetlen utánvételi küldésnél 1 frt 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az összeg előbbeni beküldésénél (mi legjobban postautalványon eszközöltetik) bérmentesen küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 25 kr. 2 csomag 2 frt 30 kr. 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr. és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

A fenti különlegességek kaphatók Török József gyógyszerész urnál Budapesten, Király-utca 12-dik szám.

NB. Nagy elterjedet segítük következében ezen labdacsook a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánoztatnak: ennek következtében kérik csakis Pserhofer J.-féle vértisztító labdacsokat követelni és csakis azok tekinthetők valódiaknak, melyeknek használati utasítása a Pserhofer J. névaláírással fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

Amerikai köszvénykenőcs, gyors és biztos szer, minden köszvényes és csuszó bajok. u. m: gerinceg-ágy bántalom, tagszagattás, ischias, migraine, ideges fogfájás, főfájás, fülszagattás stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Tannochinin hajkenőcs Pserhofer J.-től. Évek hosszu sora óta valamennyi hajúvesztő szer között orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállított nagy szelenczével 2 frt.

Általános tapasz Steudel tanártól. Útés és szurás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjkukacz, sebes- vagy gyuladt-mell vagy más ily bajoknál, mint kitűnő szer 10n kipróbálva, 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fagybalsam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült s bre, mint legbiztosabb szer elismarve. 1 köcsögel 40 krajczár, Bérmentve 65 kr.

Utifümedv, egy általános ismert kitűnő háziszser, szer, hurut rekedtség, gőrcsős köhögés stb. ellen. 1 üvegecske ára 50 kr., 2 üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

Elet-esszencia (prágai csöppek) megrontott gyomor, rosz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszser. 1 üveg csével 22 krajczár, 12 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só Burlich A. W.-től. Kitűnő háziszser a rosz emésztés minden következményei, u. m.: főfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér, dugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 forint.

Angol csodabalsam, 1 üveg 50 krajczár, egy kis üveg 12 krajczár.

Por a lábizzadás ellen. Ezen por megszünteti a lábizzadást s azáltal képződő kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Golyva-balsam, kitűnő szer golyva ellen. 1 üveg 40 krajczár, bérmentve 65 krajczár.

Helső vagy egészség-só kitűnő gyógyszer, gyomorhurut és minden a rendetlen emésztésből származó bajoknál. 1 csomag 1 frt.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül az osztrák lapokban hirdetett összes bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak, és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszerethetnek. — Postai megrendelések a leg gyorsabban eszközöltetnek, ha a pénzösszeg előre beküldetik; nagyobb megrendelések utánvétellel küldetnek. Bérmentve csakis oly esetben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek.

Bécs, 1873. Erdem-érem.	Budapest, 1885. Nagy díszokl.	Zágráb, 1889. Díkszoklevél.	Eszék, 1889. Díszoklevél.	N.-Palánkán, 1887. Arany-érem.	London 1878. Díszoklevél.
----------------------------	----------------------------------	--------------------------------	------------------------------	-----------------------------------	------------------------------

CSIK JÓZSEF
cs és kir. kizárólag szabadalm.

első szerémi portland-cement és vízhatlan mészgyára
BEOCSINBAN.

71-26-10

Központi iroda és raktár: BUDAPESTEN, V., Rudolf-rakpart 8
ajánlja a t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, községi és egyházi előljáróságok, valamint a n. é. építő-közönség becses figyelmébe saját gyártmányu

Portland-cement és vízhatlan meszt

melyek mindenkor egyenlő jó minőségben szállítatnak. — Árjegyzékek s magyarázat kívánatra készséggel megküldetik. 14. 38-26

Páris. 1867. Bronz érem.	Kecskemét, 1872. Ezüst érem.	Ujvidék, 1875. Arany érem.	Szeged, 1878. Erdem-érem.	Trieszt, 1883. Arany érem
-----------------------------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------------	------------------------------

Kotzó Pál

gépészmérnök
Budapest, Üllői-út 18. szám alatt
Ajánl 2 1/2, 3, 3 1/2 és 4 lóerejű
szöges cséplőkészleteket
továbbá 4, 5, 6, 8, 10 és 12 lóerejű
sines gözcséplőkészleteket,
hosszu szalmarázókkal, alsó szelelővel és rendkívül nagy előületű rostákkal, árpahéjazóval és választóhengerral.

Fa- és szánfűtésű és eredeti szálfafűtő gőzmozgonyokat 8-8
Továbbá **R. GARRETT & SONS** felülmulhatatlan 40% tüzelőanyag megtakarító.

Compound gőzmozgonyokat
legjobbnak elismert **brandtfordi önműködő amerikai kévekötő aratógépeket**
Eredeti-amerikai szénagyűjtőt 1 vagy 2 ló befogására alkalmazható combinált rúddal
Sorvető- és szóravető gépeket és mindennemű egyéb kisebb gazdasági gépeket
Jutányos árak! — Kedvező feltételek!
Ügynökök kerestetnek.

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI. kerület külső Váci ut.
Városi iroda és raktár: Podmaniczky-utca 14. — Fiók raktár: Kerepesi ut 77.

Gőz- és járgánycséplő-készületek
számos első díjakkal kitüntetett 18-12
szab. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekék,
mélyítő- és egytetemes acél-ekék,
eredeti SCHLICK és VIDATS-féle egy vasu ekék, talajmivelő-eszközök,
valamint
Schlick-fele szab. „Haladás“ sorbavetőgépek,
Takarmánykészítő gépek, darálók, őrölmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kévekötő és marokrakó arató-gépek és fűkaszáló gépek szállító mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.